

historia

ELS FETS DE JULIOL DEL 1835 A REUS I LA SITUACIÓ DE L'ESGLÉSIA DE TARRAGONA (INTRODUCCIÓ)

SALVADOR-J. ROVIRA

L'any 1835 fou marcadament insurreccional especialment a les ciutats on els rebomboris tingueren l'objectiu, a més del polític d'enderrocar el govern moderat d'aleshores, de provocar la supressió dels regulars atacant els frares i llurs convents i de combatre, en definitiva, tot l'estament eclesiàstic.

Dins d'aquest estat de violència l'arxidiòcesi de Tarragona fou una de les més significades a causa dels avalots que es produïren a Reus, Valls, Vila-seca i Tarragona, i que foren especialment violents a la capital del Baix Camp on la nit del dia 22 de juliol els revoltats atacaren els convents locals dels carmelitans i dels franciscans tot matant els frares que caigueren en llurs mans i semidestruïnt els convents (1).

Si a Valls no esdevingué igual que a

Reus fou per la decisió de l'alcalde, Josep Teli, que, amb els seus 30 mossos d'esquadra, impedí l'acció dels caps calents vers els convents dels caputxins, mínims i carmelitans calçats de la localitat (2).

A Vila-seca els atacs de la multitud anaren dirigits contra els immobles que hi tenien el Capítol catedral i l'Ardiaconat de Vila-seca, els quals foren assaltats i saquejats a plaer el dissabte dia 6 d'agost (3).

L'èxit obtingut a Reus, en bona mida degut a la feblesa del governador Satorras, animà els agitadors a dirigir-se, el dia 27 de juliol, contra l'arquebisbe Echánove, el qual no tingué altra sortida, per tal de salvar la pell, que la de refugiar-se a la fragata de guerra anglesa *Tine*, ancorada al port tarragoní, on estigué refugiat fins al dia 30 a la tarda, quan a bord d'un cúter de la mateixa nacionalitat partí vers Palma de Mallorca, on arribà el dia 2 d'agost, però, com que Mallorca també estava notablement esvalotada, prosseguí viatge a Menorca on desembarcà a Maó el dia 4 (4).

Davant de tots aquests fets, als quals cal afegir els del 25 de juliol a Barcelona, l'esglai s'apoderà dels religiosos, que determinaren abandonar llurs convents, car els semblà que romandre-hi significava jugar-se la vida; al respecte és prou eloqüent la narració del pare Ribas que, referint-se als monjos de Poblet, diu:

"Nuestra Comunidad cantava los Maytines del Glorioso Patrón de las Españas S. Jayme, quando los Pariestes y amigos de algunos Monges turbados, pero solícitos de nuestra salvación nos dieron el aviso de lo acayecido —es refereix als fets de Reus—. Algunos con cavallerias y vestidos de seglar se presentaron al Monasterio para salvar a aquellos que por su pacífica y libre profesión odiaban algunos de los que se intitulaban amigos de la patria. El terror y el espanto se apoderó de la Comunidad. ¡Qué triste espectáculo al ver los Religiosos alrededor del R. P. M. Fr. D. Sebastián Gatell Prior interino entonces, pedir su beneplácito para salvar sus vidas! Salvad, hijos míos

vuestras vidas, Dios os bendiga, y os proteja: ya que la protección no la tenemos aquí abajo" (5).

L'exclusió dels regulars dels diòcesis convents de l'arxidiòcesi que es produí els darrers dies del mes de juliol no fou conseqüència de cap llei que ho obligués; ans el producte de quelcom tan humà com és l'instint de conservació de la vida, encara que, si no els haguessin lliurement abandonat, aviat ho haurien hagut de fer obligats per la llei, com esdevingué amb els religiosos de Tarragona que foren expulsats de llurs convents el dia 27 de juliol de 1835 (6). Conseqüentment, la Junta Diocesana de Regulars, el 23 de maig de 1836, podia informar a Madrid que "en el mes de julio del año próximo (1835) fueron suprimidos de hecho todos los conventos de religiosos de esta diócesis, como de los demás del Principado, y la mayor parte de los de religiosas, por efecto de conmociones populares, y otros por disposición de la autoridad para provenir aquéllas" (7).

Si bandegem les indubtables influències que la situació general del país exercí damunt els esdeveniments del mes de juliol i tractem d'explicar-los només a base de motivacions pròpies a la diòcesi i entre els diocesans de Tarragona, caldrà considerar, en primer lloc, que, en els anys que van de la guerra del francès a la primera carlinada, una bona part del clergat tarragoní evolucionà vers postures conservadores, defensives, i finalment reirògades, encaminades a mantenir el seu estatus social i polític, fins a l'extrem d'arreglar-se al costat de l'absolutisme, i àdhuc a la seva dreta; tot oposant-se, alhora, a les transformacions socials i econòmiques que l'època demanava. Avui dia, després de les investigacions que posem respecte a la seva actuació durant el Trienni i el conflicte dels Agraviats, no podem dubtar del reaccionarisme militant contra els qui tenien idees oposades a les seves, de bona part dels regulars i de bastants rectors de l'arxidiòcesi. Amb tot, l'evolució conservadorista de l'estament eclesiàstic tarragoní tal volta no hagués arribat a provocar els fets del juliol de 1835 si no s'hagués anat desenvolupant,

com a natural reacció a la manca de visió del clergat, en amplis sectors de la població de l'arquebisbat i especialment a Reus, una pregona malvolença contra els eclesiàstics i singularment contra els regulars, la qual ni tan sols aconseguí rebaixar la caritat que els religiosos manifestaren en ocasió de l'epidèmia de l'any 1834. Així les coses, i no oblidem que en molts aspectes la situació de l'any 1835 no és sinó una repetició de la dels anys 1820-1823, el conflicte dinàstic no féu res més que acabar d'exacerbar els ànims.

NOTES

(1) Pel que fa als fets de Reus vegeu Eduard Toda i Güell, *Los convents de Reus y sa destrucció en 1835*. Reus, Revista del Centre de Lectura, 1930.

(2) M. Revuelta González, *La exclaustración (1833-1840)*. Madrid, BAC, 1976, p. 287.

(3) Arxiu de la Catedral de Tarragona. Actes del Capítol, 1835, doc. 58.

(4) Vicente Cárcel Ortí, *Cartas del arzobispo Echánove, de Tarragona*. "Analecta Sacra Tarraconensia", XLVII (1974), ps. 129-148.

(5) Eduard Toda i Güell, *La destrucció de Poblet*. Monestir de Poblet, 1935, p. 165.

(6) Cayetano Barraquer Roviralta, *Los religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX*. Barcelona, 1915-1918, 4 vols.; III, 557; IV, 19.

(7) M. Revuelta, op. cit., p. 405.

**ELS POBLES
IBERICS O ELS
ATAVISMES D'UN
INCONSCIENT
COLLECTIU
JA PRETERIT**

MIQUEL ESCUDERO

Pensadors i sociòlegs moderns d'arreu del món es pregunten incisivament el traginat perquè de la intensa impregnació genuïna, en l'ètnia ibèrica, i molt especialment en el llinatge dels pobles

del Nord-Est, Llevant i Sud, llocs on amb més pregonesa arrelà l'antiga nissaga dels pobles indeterminadament coneguts per "ibers", de certs elements i trets psicològic i de comportament "sui gèneris", fonamentals, que hom cataloga, encertadament, de legítima anarquia cervical. Quan Fanelli dugué a Espanya l'evangeli àcrata del llibertarisme apolíticador i guerrejadorament espartaquista i purità, hom cregué ben de veres en allò que només, en la tardor, li cal, a la botànica, un bocí de terra ben assaonada d'humitat i de tebior, perquè, a pleret i a lloure, hi floreixi una munió espantosa de rovellons del més bell gust. Sabem, per lògica, que qualsevol causa de qualsevol mena —històrica o no—, té per motiu l'aparició, més o menys immediata, d'un efecte definidor i determinant d'aquella. "Per llurs fruits coneixereu els homes", sentencià un mestre àcrata, desposseït, avui, de la seva facultat genèrica i secular —ni més ni menys— d'electricitzar i revolucionar les masses de l'afamat, i manllevat de tot dret humanal, poble hebreu on nasqué aquell místic d'una revolució floral, que si de bell antuvi quallà —els "zelots", per exemple— no ha cristallitzat sinó en una salvatge i mesquina munió de clericals catabaumes "redemptores" i esclavatjadorament infernalistes. No he de negar, ni rostament ni plana, que enraona, en la seva única dimensió humanal, de Jesús el Galileu. Com explicava abans, parlant de les íntimes relacions causa-efecte, sabem que, al món,

ESPECIAL NUMERO 300

La pròxima revista, corresponent als números 299-300-301, serà un especial que oferirà col·laboracions de Josep Albanell, Pere Anguera, Joan Brossa, Quim Monzó, Josep Murgades, Antoni Nomen, Marcel Pey, Carles Reig i Josep Zaragoza, entre d'altres.